

Handwritten signature

Item Code:

801

Participant Code:

524

प्रकृतिदुरन्त विमुक्त केरलम् ।

“ भुवमवतीर्णा नाकस्पर्धिनी ।

भारतधरणीयम् मामकजननीयम् ॥

शिरसि - हिमालय - मुकुट - विराजिता

पादेजलधिजलेन परिप्लुता ।

मध्ये गंगापरिसरपूना

भारतधरणीयम् मामकजननीयम् ॥ ”

एतन्नि प्रसिद्धमेकम् ‘भुवमवतीर्णा नाकस्पर्धिनी’

कवनस्य वाक्यनि सन्ति । अस्माकं भारतदेशम् विविधेषु

क्षेत्रेषु प्रसिद्धम् भवति । भारत देशस्य प्रकृतिः, कलाः,

संस्कृतिः एव एतस्य कारणम् । अतिसुन्दरम् भारतदेशस्य

राज्येषु अन्यतममस्ति ‘केरलम्’ । केरल राज्यं ‘देवस्य

राज्यः’ इत्यपि कथ्यते । अयं राज्यस्य रमणीय हरितव

-णस्य प्रकृतिः एव एतस्य कारणम् । प्रकृतिः सर्वे जीवि

-नाम् वसितुम् आवश्यकमेव । यदा प्रकृतेः नाशम् भवि

-ष्यति तदा जीविनां मानवानां च जीवनस्य नाशं अपि

भविष्यति । यावत् प्रकृतिः मोदिष्यते तावत्

08/01/25

Item Code:

801

Participant Code:

524

ജീവിനാ: മാനവാ: ച മോദിഷ്യന്തേ । പ്രകൃതേ: അപി പ്രാണ: അസ്തി
 വാ ? തस्മൈ അപി ക്രോധ: दु:खं च भविष्यति खलु ? एतत्
 चिन्तयन् विचारमेव । കേരള രാജ്യേ വർഷം വർഷം പ്രകൃതിവികാ-
 -പാ: ഭവന്തി സന്തി । एतस्य कारणम् किम् ? एतेन दोषा:
 भविष्यति वा ? एतानि निवारणं कर्तुम् किमपि परिहार:
 अस्ति वा ? पश्याम: ।

• പ്രകൃതിദുരന്താ: കാനി ? പ്രകൃതിദുരന്താനാം ദോഷാ: കിമ ?

പ്രകൃതിദുരന്തേഷു വർഷം വിധാനി ദുരന്താ: സന്തി । പ്രलय:, പ്ലവനം,
 പർവതകുലയ:, ഭൂകമ്പ:, ഭൂദ്രാവം ച एतानि उदाहरणानि । പ്രകൃതിദു-
 -ന്താ: വർഷം കാരണാനി भविष्यन्ति । सर्वे: प्रकृतिदुर्गै: प्रकृते:
 नाशं जीविना: नाशं च भविष्यन्ति । किन्तु नाशस्य परिणामम्
 प्रकृतिदुर्गन्तं आश्रयते । यदा प्रकृतिदुर्गन्त: लघु प्रमाणे भविष्यति
 तदा नाशं च लघु प्रमाणे भविष्यति । यदा प्रकृतिदुर्गन्त: अधिक
 प्रमाणे भविष्यति तदा नाशं च अधिकमेव । प्रलयेन प्रकृति:
 नाशं भविष्यति । गृहाणि, भूमि:, परिसरम् सर्वे जलेन वर्तते ।
 लघु लघु बालका: बालिका: च जले मज्जन्ते । गृहाणां नाश:
 भविष्यति । यदा प्रलय: भविष्यति तदा भूद्रावमपि वर्धते ।
 पर्वतकुलयेन अपि वർഷം नाशमि भविष्यन्ति । पर्वतमेव भूमे:

08/01/25

Item Code:

801

Participant Code:

524

उपरि पतिष्यति । तदा गृहाणि, वृक्षाः, सस्याः सर्वं नाशं भविष्यति । केचन प्रकृतिदुर्न्नेन जीविनाम् प्राणस्य नाशमेव भविष्यति, मानवानां जीवनस्य च नाशं भविष्यति । प्रकृतिः द्रष्टुम् सुन्दरमेव । परन्तु, यदि प्रकृतिदुर्न्तः भविष्यति तर्हि एतत् जीवनस्य नाशस्य विचारं भविष्यति ।

• प्रकृतिदुर्न्तस्य कारणानि ..

सर्वेषाम् प्रकृतिदुर्न्ताणामपि कारणमेकम् वर्तते । केचन प्रकृतिदुर्न्ताः प्रकृतिविकोपेन भविष्यन्ति । किन्तु केचन प्रकृतिदुर्न्ताः मानवस्य अवेज्ञानिकम् कार्यैः भविष्यन्ति । मानवाः तेभ्यः जीवनायां प्रकृतेः आश्रयन्ते । किन्तु मानवाः सीमा विना अवेज्ञानिक रूपेण प्रकृतिं उपयोगं कुर्वन्तः सन्ति ।

एतेभ्यः उदाहरणानि ;

क.) पर्वतस्य क्षेत्रे गृहाणां निर्माणम्, समुद्रस्य कूपतटा-कस्य च परिसरे गृहाणां निर्माणम् । अथवा जलस्थानस्य, पर्वतस्थानस्य परिसरे वसतेयुः ।

ख.) पर्वतान् नाशं कृत्वा गृहाणाम् निर्माणम् । पर्वतस्य केचन भागस्य नाशं कुर्वेयुः ।

ग.) अरण्य नाशनम् ।

[Handwritten signature]
08/01/25

Item Code:

801

Participant Code:

524

घ) पलास्टिकान् भ्रमेः भागाः कुर्वेयुः ।

एतानि मनुजस्य अवेज्ञानिक रूपे प्रकृतिं उपयोगस्य उदाहरण-
न्येव । 'य एव करोति स एव भुङ्क्ते', इति संस्कृते
वचनमेकमस्ति । मनुजाः प्रकृतौ अवेज्ञानिकानि कार्याणि
कुर्वन्तः सन्ति । तथैव ते एव प्रकृतिदुरन्तानां दुष्टप्रभावम्
अनुभवन्तः सन्ति ।

• केरले प्रकृतिदुरन्ताः ...

क) अष्टादशोत्तरद्विसहस्र (2024) तमे वर्षे वर्षकाले केरल
राज्यस्य दक्षिण भागेषु प्रलयः भवति स्म । एतत् प्रलयः
कदापि चिन्तनेन त्यक्त्वा न शक्यते । केरल राज्यस्य तिरुवनन्त-
पुरं, त्रिशूर, एर्नकुलम्, इडुक्कि एव दक्षिण भागस्य
जिल्लाः एतेन प्रलयेन पीडन्ति स्म । एतत् प्रलयस्य समये
केरल राज्यस्य प्रकृतौ, केरल राज्यस्य जनजां जनैभ्यः च
बहूनि नाशानि अभवन् । एतत् समये पीडितस्य जनस्य सम-
स्थानां निवारणं कृत्वा बहूनि जनानि धनसहायः अकुर्वन् ।
एतद् प्रलयस्य समये बहूनि जनानि दिवङ्गतमेव अभवन् ।
तेभ्यः कुटुम्बस्य सदस्याः दुःखेन पीडन्ति स्म । 2024 तमे
वर्षस्य प्रलयेन केरले नाशाः बहूनि अभवन् ।

8/1/2025

Item Code:

801

Participant Code:

524

ख) चतुर्विंशत्यधिकद्विसहस्रतमे (२०२४) वर्षे केरल राज्यस्य वयनाड् जिल्लायां पर्वतक्षयः अभवत् । एतदपि दुःखस्य विचार-मेव । पर्वतक्षयेन गृहाणां नाशम्, परिसरस्य नाशम्, सस्य वृक्षाणां नाशम् च भवति स्म । अधिक जनानां प्राणस्य नाशमेव अभवत् । विद्यालयस्य नाशमभवत् । लघु लघु छात्राः दिवङ्गतोऽभवत् । वयनाड् जिल्लास्य अयं भागं द्रष्टुम् अति सुन्दरं आसीत् । किन्तु प्रकृतिदुरन्तेन सर्वस्य नाशमेव अभवत् । यदि पर्वतक्षेत्रस्य परिसरे गृहाणि नासीत् जनाः न वर्तन्ते च तर्हि जमानां प्राणम् अविनुम् अशक्यत । किन्तु वयनाड् पर्वतक्षेत्रस्य परिसरे जनाः अवर्तन्त । यदा पर्वतक्षयः अभवत् तदा जनानां प्राणस्य नाशमपि अभवत् ।

केरलराज्ये अधिक प्रमाणे द्वयः प्रकृतिदुरन्ताः अभवताम् ;

क) २०१८ तमे वर्षस्य प्रलयः

ख) २०२४ तमे वर्षस्य वयनाड् दुरन्तः

एतानि न केवलं प्रकृतिविकोपाः अपि तु मानवानां अवेज्ञानिकं कार्येण अभवन् इति वक्तुम् शक्यते ।

केरलराज्ये प्रकृतिदुरन्ताः निवारयितुम् परिहाराणि ...

- क) केरलराज्यः अरबी समुद्रस्य समीपमास्ति । केरलम्

[Handwritten signature]
11/1/2025

Item Code:

801

Participant Code:

524

കരാവळी प्रदेशमस्ति । यदापि समुद्रस्य प्रमाणं अधिकं भवेत् ।
ततः किमपि कर्तुं मानवैः न शक्यते । परन्तु मानवाः जागरूक-
तां भवेयुः । समुद्रस्य जलस्थानस्य च समीपे वसितुम् न
इच्छते । जलस्थानस्य समीपे गृहाणां निर्माणं न करणीयम् ।
ख) 'अलब्धस्य लाभः योगः लब्धस्य परिपालनम् क्षेमः'
इति संस्कृते वचनमेकमस्ति । केरलराज्ये बहूनि अरण्यानि करा-
वळी प्रदेशे पर्वतानि च सन्ति । तेषाम् संरक्षणम् कर्तुम्
आवश्यकमस्ति । वृक्षाः भूमिं बलेन पोषयति । अपि तु जलस्य
वेगं निधानं करोति । यदा वृक्षाः नास्ति तदा जलस्य वेगं अधिकं
भवति भूद्रावस्य प्रमाणमपि अधिकं भवति च । तथैव सस्यानां
वृक्षानां च संरक्षणम् आवश्यकम् । न केवलं संरक्षणम् अपि
तु तेषां पोषणं आवश्यकमेव ।

ग) मानवाः प्रकृतिदुरन्तानां विचारं ज्ञानुम् आवश्यकमस्ति ।
पश्चात् अस्माकं प्रकृतिदुरन्तानां निवारणम् कृत्वा संघटनमे-
कम् आरम्भं करोम । राज्ये सर्वत्र अवैज्ञानिक रूपे प्रकृतिं
उपयोगं कर्तुम् न शक्यतीति सन्देशमपि तदा दातुम् शक्यते ।
अस्माकं पक्षेः संरक्षणं पोषणञ्च अस्माकमेव । यदि वयं
प्रकृतिं न पोषयन्ति प्रकृतये खलाः कुर्वन्ति तर्हि तदा

8/1/2025

Item Code:

801.

Participant Code:

524.

इति भविष्यति ।

“ खलः करोति दुर्काम् नूनम् फलति साधुषु ।

दशाननाऽदृशतीता बन्धनम् तु महोदधेः ॥ ”

प्रकृतये अस्माकं खलानां कारणेन कष्टम् दुःखम् च भवेत् ।
प्रकृतिः न केवलं अस्माकं मानवेभ्यः अपि जीविनां, तेषामपि
मानवाः इव समानाधिकारम् अस्तीति वयं जानीमः ।

इदानीमेव केरलस्य प्रकृतिः बहूनि अनुभवत् आस्ति । अद्येन
एव प्रकृतिं संरक्षणम् अस्माकं कर्तव्यम् । केरलस्य प्रकृतिं
दुरन्तेन मुक्तिं कृत्वा केरलस्य भूमिं सन्तोषं कुर्वन् करणीयम् ।

एतेभ्यः “ कृत्वा नवदृढसंकल्पम्

वितरन्तो नवसन्देशं ।

घटयामो नवसंघटनम्

रचयामो नवमितिहासम् ॥ ”

प्रकृतिविकोपाय वयमेव कारणम् । अस्माकं प्रकृतिमनुसृत्य अस्मा-
-कं अवेज्ञानिक कार्याणि एव प्रकृतिदुरन्तेभ्यः कारणम् । तथैव वैज्ञा-
-निक रूपेण एव वयं प्रकृतिं उपयोगम् करणीयम् । प्रकृतिः अस्मा-
-कं कृते बहूनि उपकाराणि कुर्वन् आस्ति । च केरलस्य प्रकृतिः
अस्माकं वासितुम् वासस्थानमपि ददान्ति । केरलस्य प्रकृतिं

[Handwritten signature]

Item Code:

807

Participant Code:

524

संरक्षणम् कर्तुम् अस्माकं आवश्यकमास्ति । अग्रतः भविष्य-
-स्य जनाः अपि केरले अन्नायिष्यते । तथैव अद्यतन
जनाः केरलस्य प्रकृतिं संरक्षणम् करणीयम् । केरलं
प्रकृतिदुरन्तेन मुक्तिं करणीयम् ।

— x —

[Handwritten signature]